

HŘEBČÍN MOTEŠICE

(org. Žrebčín Motešice)

V knize Chov a športové využitie koní od J. E. Flade (1990) se dočteme: „Plemenářský podnik Motešice (PP Motešice) byl založen v roce **1923** na Slovensku v Motešicích jako vojenský hřebčín. Od svého založení se věnoval chovu anglického polokrevníka. V roce **1949** přešel do státní správy a jeho úlohou bylo vyšlechtit koně na podkladě kmene Furioso a příbuzných kmenů - Przedswit, North Star a kmene Catalin vyšlechtěného v Motešicích.“

J. Dušek (1992) doplňuje: „O Motešicích rozhodly dobré klimatické podmínky a složení půdy na zvětralém dolomitickém vápenci. Tyto podmínky umožňovaly příznivý vývoj hříbat. Když vojenská

správa zjistila, že se zde odchovu koní velmi dobře daří, od roku 1927 hřebárnu postupně přebudovala na vojenský hřebčín.“

M. Halo (2001) upřesňuje: „Základem plemenného materiálu v hřebčíně byli koně přesunutí z vojenského hřebčína v Hostouni na Šumavě. Základ tvořili plemenné anglické polokrevné klisny (27). Stádo bylo později doplněné na 60 plemenných klisen (10 anglických plnokrevných, 45 anglických polokrevných a 5 arabských klisen). V roce 1929 bylo pro Motešice zakoupeno 9 anglonormandských klisen z Francie a 9 anglických plnokrevných klisen z hřebčína Napajedla. V letech 1932 - 1934 bylo z Maďarska, z hřebčína

Sárvar, importováno 24 klisen Furioso. Pro klisny byl vybrán plemenný hřebec **259 Furioso XIII-3 (Furioso V)**, hnědák, narozený v roce 1926 v hřebčíně Wieselburg. Toto stádo tvořilo základ pro budované stádo anglického polokrevníka - linií Furioso, Przedswit, Gidran, North Star a později i Catalin. Budované polokrevné stádo mělo v Motešicích velmi dobré podmínky. Cílem bylo zmohutnit produkovaného jezdeckého koně. Postupně se vypracovalo kvalitou i kvantitou na vysokou úroveň, zaměřenou

na chov koní pro jezdecké a sportovní účely a i na produkci plemenných hřebců pro zemský chov koní.

V průběhu mobilizace koncem roku 1938 se do Motešic přemístil celý vojenský hřebčín z Hostouně na Šumavě s celým chovným materiálem. Ústav nebyl připravený na přijetí tak velkého počtu klisen, proto se musela udělat selekce vlastního stáda. Klisny, které měly problémy s plodností nebo byly méně kvalitní, byly odsunuté k vojenským útvarům a v Motešicích zůstalo pouze kvalitní stádo. S tímto konsolidovaným stádem pracovali odborníci po dobu trvání Slovenského státu, tj. do konce 2. světové války. V průběhu Slovenského národního povstání (na jaře 1944) byl hřebčín evakuovaný do okolí **Nitry**, část koní zabavili němečtí vojáci a část koní uhynula v důsledku nemocí způsobených špatnou výživou a nevhodným ustájením. Sovětská armáda umístila v motešických objektech ukořistěná hospodářská zvířata. Travní porosty spásáním hospodářskými zvířaty velmi trpěly a byly skoro zničeny. Objekt Letní majer do základů vyhořel. Celý hřebčín byl v létě roku 1945 po hospodářské stránce v dezolátním stavu.

Po válce část koní od německé armády ukořistila sovětská a rumunská vojska, od kterých se zásluhou **kpt. Josefa Mandelíka** a sovětského majora veterináře vrátila část zpět do Motešic. Vojenskými událostmi ztratil hřebčín dvě pětiny celkového stavu koní. V roce 1945 hřebčín evidoval jen dva hřebce a 36 chovných klisen, z toho 5 plnokrevných. Po zařazení mladých a trofejních klisen bylo koncem roku sestaveno 100hlavé stádo klisen. Ve stádě byli použiti hřebci: **Furioso X, Furioso XV, Gidran III.** **1. 1. 1949** přešel hřebčín do správy **Povereníctva pôdohospodárstva** a jeho hlavní úlohou byla produkce anglických polokrevníků kmene Furioso, dále produkce anglických plnokrevníků a arabských polokrevníků kmene Gidran a později i Dahoman. Válečné utrpení přežili jen ti nejsilnější jedinci a tak konsolidace stáda proběhla velmi rychle. Motešické stádo mělo štěstí na odborně i lidsky mimořádně disponované osobnosti v pozici vedoucí chovu – **Hanuš Keil, František Pernička, Zdeno Svoboda a Katarína Petřková**, kteří uchránili motešické stádo od devastace křížení s německými hřebci a zachovali ho v nejčistší podobě až do převratu v roce 1989.

Divoká privatizace po roce **1989** způsobila motešickému stádu dosud největší zkázu. Na hřebčín se vrhli slovenští, čeští a maďarští koňští handlíři a totálně ho vyplnili. Jejich zájmem bylo a je eliminovat efektivní domácí chovy, aby si uvolnili prostor pro laciné importy druhořadých německých koní.

Na přelomu let **2001/2002** nebyl už v Motešicích ani jeden kůň, ani vozový park, rozkradla se technologie – ohrady výběhů, zařízení kovárny a ošetřovny, sanitární součásti budovy, elektroinstalace, kafilerní box aj. Pastviny a trvalé travní porosty byly zdevastované, neobhospodařované a zaplevelené. Celý majetek byl několikanásobně zadlužený věřitelům a byly vydány exekuční rozhodnutí. Takovouto zkázu nezpůsobila Motešicím ani 2. světová válka.

V letech **2002 až 2005** se podařilo skupině nadšenců okolo i v Čechách známé herečky **Kamilly Magálové** získat budovy motešického hřebčína spolu s největší krytou halou ve střední Evropě a obnovit chráněný šlechtitelský chov. Tím se zamezilo dalšímu rozkrádání hřebčína, objekty se upravily a do hřebčína se začali vracet koně. Pořádají se zde soustředění a závody. Daly se do pořádku výběhy, dvory a začala se obhospodařovat půda. Hřebčín dnes plní všechny funkce chovného ústavu. Připravuje plemenné hřebce, pořádá výkonnostní zkoušky, halové závody, účastní se výstav a sportovních klání. V roce 2006 má stádo kolem 50 chovných klisen, 6 pepinierů a z toho je 32 klisen a 4 hřebci vedeni jako genový zdroj plemene Furioso. V Motešicích jsou ideální podmínky pro odchov a chov koní na

postupně obnovovaných historických pastvinách. V nedalekých Bzinciach pod Javorinou při hranicích s Českou republikou provozuje hřebčín jedinou hříbárnu na Slovensku.

Motešický kůň je především dlouhověký a schopný plnit funkci jezdeckého, záprahového a chovného partnera v plném nasazení až do věku kolem 25 let. Právě to je noční můra koňských handlířů, kteří naopak potřebují, aby si lidé kupovali koně rychle zralé, kteří kolem sedmého roku života začínají mít problémy se zdravím, odcházejí z provozu a zákazník je nucený koupit si dalšího koně.

Motešičtí koně jsou odolní a nenároční - nepotřebují pro svůj normální výkon, aby se dekovali, kamašovali a krmili speciálními drahými krmivy. Ty armáda při jejich šlechtění nepoznala a ani si je ve frontových podmínkách nemohla dovolit. Mají tvrdá a odolná kopyta a v tvrdé práci můžou fungovat bez kování. To všechno šetří náklady na chov a provozování.

Do třetice se motešičtí koně vyznačují mimořádným charakterem a ochotou k práci. Nelze jim upřít živý temperament, který využívají „směrem dopředu“. Jelikož dozrávají později, potřebují ve výcviku víc trpělivosti a jezdeckého taktu, ale za trpělivost a seriózní výcvik se odvděčí obětavostí a zvláštním pocitem spolupatříčnosti k jezdcí.

Jen několik šťastlivců mělo nebo má možnost jezdit koně z Motešic s typickým **výžehem** na levém stehně – **písmeno M propíchnuté mečem**. Tito koně psali v dějinách československého jezdeckví významné kapitoly. Tvořili nejspolehlivější část vojenské kavalerie a zaznamenali vynikající úspěchy v sportovních disciplínách.

Cinzano, Letkiss, Caravela, Rip Corby, Tosca, Luna, Fiat, Ares, Korok, Libentína, Flash nebo jeho „voltižní“ kolega Catalin IV-33 působící v Tlumačově se stali pojmy mezi jezdeckou veřejností. Fenomén hřebčína Motešice a plemeno Furioso žije dál! (F. Grác 2007)

TEPLOKREVNÍKA